

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ф.н. Цветан РАКЪОВСКИ,

член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност
„ПРОФЕСОР”, обявен от ЮЗУ в ДВ. бр. 90/16.XI.2010 г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукцията, представена от участника в конкурса.

Кандидат № 1: доц. д-р Магдалена Панайотова

I. Обща оценка на кандидата.

Доц. Панайотова е завършила Българска филология в СУ „Св. Кл. Охридски” през 1991 г. В ЮЗУ работи от 2006 г. след издържан конкурс за редовен доцент по руска литература. Води лекционни курсове във всички специалности на филологическия факултет на ЮЗУ. В последните 5 години е избрана да води лекционни курсове по специалността си в НБУ, СУ, ВТУ. До времето на настоящия конкурс има издадени 7 научни монографии и над 70 статии по проблеми на руската и българската литератури.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция.

Научният обект на предложения хабилитационен труд е сложен, процесуално подвижен, а и противоречиво оценяван. Авторът държи да уточни това още в началото, защото авангардът връхлита руската класичност със стихията на травестията и подмяната на естетическата основа за езика. Авангардът е явление в културата и прилежащата ѝ литература, но трудът на доц. Панайотова говори как авангардизмът се превръща в жест, в гримаса и агресивно настъпва в различните посоки на живеенето на същата тази култура.

Трудът на М. Панайотова коментира и т. нар. извънметодологически определения: като „ранен” и „късен” авангард, „неоавангард”, като уместно допуска, че „късен” или пък „нео” са определения, които могат да се четат и като **сигнал за травестиращи операции от страна на поезията** (нещо като търсене на ново сечиво за „разделение на езика”).

Изследването на М. Панайотова говори точно за това – че авангардистките жестове за самоизразяване нямат технологичен край. Процесуално – като самоизраз на различно разбиране за езика на поезията – авангардното мислене не може да се стяга в корсета на периодите. Ето защо доц. Панайотова постоянно уговаря читателя си, че понятието авангардизъм винаги е по-широко и концептуалистки по-сложно от сравняването с най-известните „–изми” от военните и следвоенните години. Чест прави на автора, че свързва авангарда с експеримента – нека го кажа като нея – авангардът **не обновява, а реорганизира езика.**

И в тези „напрегнати авторови отношения с езика” (както го казва пък С. Бирюков) кривата на естетическото лъкатуши по-скоро из негативните категории, отколкото из позитивните; повече из заумните полета, отколкото из логичните пространства на езика.

Заумността или „глуповатостта” тук ще да е **вторична**, доста показно търсена, за да се демонстрира нещо, което наистина си е авангардистко – че поезията умишлено скъсява дистанцията с езиците на непоезията. Както това правят експресионистите – да вкарат в поезията смрадливото, деформираното, гладното лице на света. И авангардът охотно продължава да скъсява дистанцията между поезията и тривиалното. Тази игра с езика и езиците на всичкологията (всичко–говоренето) Всеволод Некрасов нарича „контекстуализъм”. Аз бих го нарекъл още и **синекдотизъм** – т. е. поезията взема парчета от всевъзможни езици и на принципа на синекдохата „пренася” асоциативно читателя си в света тук и сега, където хармонията отдавна е срината, а прекрасната дама вече съвсем не изглежда като Богородица, както при символистите, а като санитарка в родилен дом.

Когато четох труда на доц. Панайотова, разбрах, че разликата между първите авангардисти от 20^{-те} години и тези от 80^{-те} години е именно в това – първите се вземат насериозно, пък следващите все по-сигурно знаят, че нищо сериозно не може да има във време, когато езикът вече не е това, което е бил. Така се профанират всички аспекти и функции на езика – най-важното, което остава като внушение, е, че **езикът може и да бъде знак за мълчанието**, за премълчаването. Кое то пък ми напомня, че се е случило нещо важно и с човека в поезията. Той вече не е дух, воля, страст, а само банален образ от ъгъла на живота.

В това сърчно и демонстративно бродене из пространството между разни стилове и регистри на езика поезията на авангарда излиза, че поезията оригиналничи, ползвайки баналното. Хеленукти, филолози, метаметафористи обаче се появяват на части, доказвайки парцаливата същност на постмодерната литература. И в това е тяхното качество – те пре моделират в момента, а не с късна дата физиономията на поезията. Защото не само поезията не е вече същата, друг е и читателят.

Трудът на доц. Панайотова казва именно тези думи – че авангардистките жестове регистрират с прецизността на барометър как се променят образите на света в литературата. За мен лично четенето на „Русият поетически авангард през XX век” беше изпитание и забавление – тази книга изпитваше способността ми за индуктивно четене; от друга страна пък тази книга ми причини онзи духовен гъдел, който съм усещал винаги, когато една сложна материя се чете лесно.

III. Критични бележки и препоръки.

В този иначе отлично балансиран текст ми се стори, че може да се обърне още веднъж гледната точка към нарочно търсената редундантност в езика на неоавангарда – в излишъка има също претенция за оригиналност и игра с изяществото. Сигурно заради това се появява и феноменът „**поезия на бараките**”. Това пък е оксиморон. Иначе казано – всеки опит за авангардно пренаписване на историята на езика на поетическото е всъщност игра. Но доц. Панайотова е учен с доказани качества и неведнъж ни е убеждавала с книгите си, че умее да перспективира своите изследователски амбиции.

IV. Заключение.

Смятам, че текстът на доц. Панайотова е завършен, приносен и може да бъде гласуван с положителен вот като хабилитационен труд и да й бъде присъдена академическата длъжност *професор*.

Дата: 18 април 2011 г.
Благоевград

Член на журито: .....
(подпис)